

מנחות דף כ"ב

מנין שהעצים משל ציבור

מבררת הגמרא, מהיכן התנא לומד שהעצים משל ציבור. ומביאה ששנינו בברייתא,

יכול האומר 'הרי עלי עולה' יביא עצים מתוך ביתו, כדרך שמביא נסכים מתוך ביתו? לכך נאמר: "עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ", הוקשו זה לזה לומר מה מזבח משל ציבור, אף עצים ואש משל ציבור, דברי רבי אלעזר ברבי שמעון. רבי אלעזר בן שמוע אומר, מה מזבח שלא נשתמש בו הדיוט, אף עצים ואש שלא נשתמש בהן הדיוט. ואומרת הגמרא, שנחלקו שלרבי אלעזר בן שמוע צריכים חדשים ולרבי אלעזר ברבי שמעון יכולים להביא משומשים.

עצים שהשתמשו בהם כשרותם למזבח
שואלת הגמרא, האם עצים שהשתמשו בהם אינם כשרים והרי כתוב: "וַיֹּאמֶר אֶרְוֶנָה אֶל דָּוִד יִקַּח וַיַּעַל אֶדְנֵי הַמֶּלֶךְ וכו' וְהַמֶּרְגִּים וְכָלֵי הַבָּקָר לְעֹצִים?" עונה הגמרא, מדובר שהיו חדשים שעדיין לא השתמשו בהם. ואמר עולא, שמורגים זה מטה של טרבל. שואלת הגמרא ומהו 'מטה של טרבל'? אמר רב יהודה, הוא התקן שמכביד על קורה שיש בה מסמרים שנמשך על ידי שוורים וכך דשים את התבואה. ואמר רב יוסף, מצינו בכתוב שמורג הוא לצורך דישה, שנאמר: "הִנֵּה שִׁמְתִּיךָ לְמוֹרֵג חֲרוּץ חֲדָשׁ בַּעַל פִּיפִיּוֹת תִּדְוֹשׁ הָרִים".

משנה

קומץ שנתערב באחר

קומץ שנתערב בקומץ אחר של מנחת כהנים, מנחת כהן משיח, מנחת נסכים, כשרות שכן

כולן עולים למזבח ואין מבטלים זה את זה. רבי יהודה אומר, אם נתערב הקומץ במנחת כהן משיח או במנחת נסכים פסולה, לפי שהקומץ של מנחת נדבת ישראל בלילתו עבה, לוג שמן לכל עשרון, ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים בלילתה רכה, שלשה לוגי שמן לעשרון. וכיון שנתחברו הרי הקומץ בולע ממנחת נסכים, וממילא הקומץ דינו כקומץ שנתרבה שמנו ומנחת הנסכים דינו כמנחה שחיסר שמנה, ולכן נפסלו.

מביאה הגמרא שנחלקו גם לענין דם שנתערב. ששנינו במשנה בזבחים, דם של קדשים שנתערב במים, אם יש בו מראית דם²⁸⁹, כשר לזריקה. נתערב ביין שצבעו אדום כמו הדם, משערים כאילו היין היה מים, ובמידה והיה הדם ניכר בהם, כשר. ואם נתערב בדם בהמת או חיה של חולין, רואים כאילו הדם של החולין היה מים ומשערים שאם דם הקדשים היה ניכר בהם כשר. רבי יהודה אומר, אין דם מבטל דם, וכשר. אמר רבי יוחנן, טעמם של חכמים ורבי יהודה מדרשת הכתוב בדם הפר והשעיר של יום הכיפורים: "וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר", הדבר ידוע שדמו של פר מרובה מדמו של שעיר ובכל זאת הכתוב מונה את דם השעיר בפני עצמו. חכמים לומדים מכאן²⁹⁰, שכל הקודשים שעולים למזבח, אין מבטלין זה את זה²⁹¹. ורבי יהודה סבר, שמכאן למדים שדבר שנתערב מין במינו אינו בטל.

לחכמים שאין עולין מבטלים זה²⁹² שואלת הגמרא, כיצד למדו מכאן חכמים שהטעם שמנו גם את דם השעיר משום ש'עולין אין מבטלין זה את זה', אולי הטעם הוא משום ששניהם דם ומין במינו לא בטל? עונה הגמרא, שאם היו משמיעים בדבר שהתערובת היא מין במינו ואינו מן העולין, היינו אומרים שהטעם הוא משום מין במינו. אבל כאן שהתורה כתבה זאת במקרה ששניהם עולין, באה ללמד שעולין לא מבטלים זה את זה. שואלת הגמרא, ואולי התורה באה ללמד שכדי שלא יבטלו זה את זה צריכים שהתערובת תהיה גם ממין אחד וגם ששניהם יהיו עולין? ועל כך נשאת הגמרא בקושיא.

שואלת הגמרא, וכיצד רבי יהודה לומד מכאן שערובת של מין במינו אינו בטל, אולי דם השעיר הוזכר משום ששנים דעולין? עונה הגמרא, שהואיל והתורה השמיעה זאת בתערובת של מין במינו, הטעם שלא מבטלים משום ששניהם ממין אחד. שואלת הגמרא ואולי התורה באה

289 לא באדמומית מעט מתכשר אלא מראית דם גמור קאמר למעוטי היכא דדיהה מראיתו. תוס'.

290 עמוד ב'

291 וא"ת תיפוק ליה משום שאין מצות מבטלות זו את זו? ושמא שונה הדין לגבי אכילה. תוס'.

ללמד שצריכים שיהיה גם מאותו המין וגם עולין? ונשאר הגמרא בקושיא כיצד רבי יהודה לומד מהכתוב שמין במינו לא בטל.

תערובת שיש בה במינו ודבר אחר
סלק את מינו כמי שאינו
שואלת הגמרא על רבי יהודה, אם מין במינו אינו בטל, מדוע אמרה המשנה שכשקומץ

התערב במנחת כהן משיח ובמנחת נסכים נפסלו, מפני שזו בלילתה עבה וזו בלילתה רכה והן בולעות זו מזו, הרי הם מאותו המין ואינם מבטלים, והשמן שנחסר ממנחת הנסכים קיים בקומץ? אמר רבא, רבי יהודה סובר, שכל תערובת שיש בה במינו ודבר אחר, כמו כאן שיש שמן בשמן וגם סולת, סלק את מינו שהוא שמן של הקומץ וייחשב כמי שאינו, והסולת שהיא שאינו מינו רבה עליו, ומבטלו. ומשום השמן של הקומץ אין השמן של מנחת הנסכים בטל, אלא שהסולת מבטלת ולכן נחשב למנחה שחסר משמנה שהיא פסולה.